

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

X. évfolyam.

FIUME, szerda 1913. július 23.

165. szám

Megjelenik naponta a délutáni órákban.
Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229)
Fiume, Gradinata del Sasso Bianco, 3. l. em.
Nyom da telefonszáma (lapzártá előtt) 400.

Felölös szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Előfizetés helyben és vidéken:
Egész évre . . . . . 24 kor. | Negyedévre . . . . . 6 kor.
Félévre . . . . . 12 kor. | Egy hóra . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára Fiumében 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Az államvasutak és a horvátok.

(P. H.) A kiegyezés után való első évben, midőn az 1868. XXX. t.-cikket megalkották, a magyar kir. államvasutak a kezdetnek a kezdetén is alig voltak. Negyven esztendőnek kellett betelnie, amíg a magyar királyi államvasutaknak kifejlődött a hatalmas komplexuma, amely mint egységes igazgatás alatt álló hálózat, a vasutak között a legtekintélyesebb helyek egyikét foglalta el kontinensünkön.

Ezelőtt 40—50 évvel a magyar királyi államvasut nem volt olyan fontos tényező, hogy arról külön kellett volna intézkedni az 1868. évi XXX. t.-cikk, a magyar-horvát kiegyezés keretében. Ez a törvény azt határozza meg, hogy mik a közös ügyek Magyarországnak és Horvátországnak között. A törvény tulajdonképpen igen helyesen és precízítással nem közös ügyekről beszél Horvátország és Magyarország között, hanem a törvényhozás és a kormányzat közösségéről, hisz egyugyanazon megoszthatatlan állami közösség lévén a magyar korona összes országnak között, ezen állami közösségen belül nem lehet még külön alku szerinti közösség is. Ez a törvény a törvényszerkezeti technika azon módját követi, hogy taxative felsorolja, hogy melyek azok az ügyek, ame-

lyekre nézve a törvényhozás és kormányzat közös. Ezen kívül minden ügy önkormányzati ügye a társországoknak. Aztán még egy megkülönböztetést tesz a törvény, hogy melyek azon ügyek, amelyekre nézve közös ugyan a törvényhozás, de a törvény végrehajtása Horvát-Szlavon-Dalmátországnak kormányának tartatik fenn. A vasutak általában lévén említve a horvát-magyar kiegyezési törvényben, a vasut azon ügyek között foglal helyet, amelyekre nézve a végrehajtási jog nincs fenntartva a társországoknak. Így tehát a vasuti jog törvényhozása, a törvény végrehajtása tekintetében a végrehajtás a budapesti központi kormányt illeti. Ha ez a meghatározás így magában állana, ma a horvátoknak még ürügyük sem lehetne a vasuti szolgálati pragmatika miatt sérelmeket támasztani a horvát hivatalos nyelv nevében.

De van ennek a horvát-magyar kiegyezési törvénynek egy szakasza, mely szűkebben és bővebben is magyarázható. S az ily laza törvényekből keletkezik a legtöbb félreértés, a legtöbb gravamen. Ezen törvény 57. §-a azt mondja, hogy Horvát-Szlavonországnak határai között a közös kormányzat közegeinek hivatalos nyelvül a horvát nyelv állapittatik meg. Már most a horvátok azt tartják, hogy a magyar királyi államvasutak közös kormányzati intézmény, ennél fogva mint közös kormányzati közegeknek, a horvátországi vonalakon levő vasuti alkalmazottaknak hivatalos nyelve is kell, hogy a horvát nyelv legyen. Horvát hivata-

los nyelve kell, hogy legyen a horvátországi területen levő üzletvezetőségeknek, forgalmi főnökségeknek, állomásfőnökségeknek és az állomáson minden hivatalos közegeknek a máházótól és a baktértől fölfelé. Ez a magyarázat tetszetős és logikusnak látszik, de nem igaz az alap, a kiindulási pont. Mert például ilyen követelésekkel nem állhatnak elő a horvátok a Déli vasutal és a magánvállalatokkal szemben, mint amilyenek a helyi érdekű vasut részvénytársaságok horvátországi vasutjai, mert ezek az ő téves elméletük szerint nem állami vasutak, tehát nem közös kormányzati intézmények, ezeknek a magánvasutaknak alkalmazottai nem közös államkormányzati közegek.

A magánvasutak kereskedelmi cégek, kereskedelmi részvénytársaságok, amelyek üzleti nyelvének meghatározása kívül esik a magyar-horvát kiegyezési törvény 57. §-án. Ezt a horvátoknak is el kell ismerni. De sohasem hallottuk, hogy a horvátok a Déli vasut magyarbirodalmi területen levő teljesen magyarnyelvű üzletvezetősége és hivatalos nyelve miatt kifogást emeltek volna. Ugyanesek nem mertek jogot formálni ahhoz, hogy a Budapesten székelő Dráva-Száva vidéki, a szlavoniai, a lonjavölgyi, a esáktornya-zágrábi stb. helyi érdekű vasutak magyar szolgálati nyelvbe beleköthetnek volna. Mert a kereskedelmi vállalatoknak joguk van, hogy levelezésük, ügykezelésük nyelvét meghatározhassák. Nekünk sem lehet kifogásunk az ellen, ha a Dunagőzházási társaság, melynek Budapesten is van

„A Tengerpart” tárcája

Horvátok.

Tehénpásztorra volt szükségem, tehát a eselődözvetítőhöz fordultam, aki egy napon azután kis gyermeket hozott, szelidét, hallgatagot.

— Olyan, mint valami bájós virág, vagy megriadt őzike, mi hasznát fogom venni.

— Oh — kiáltott a eselődözvetítő — ez a esőpség már sok mindent megért. Megállja helyét ott, ahova rendelik.

Ez a magasztalás nem lelkesített, mégis fölfigadtam a gyermeket, aki annyira felkeltette érdeklődésemet, hogy nem küldtem külső munkára, de magam mellett tartottam, akár csak valami bájós nippet, kis kutyát, vagy cicuskát, pusztán azért, hogy gyönyörködjem benne. Tehetett, amit akart, de oly szerény volt, hogy alig volt akarata. Járt-kelt a házban, járása nesztelen, szava halk volt, nézésében pedig alázatosság és rajongás.

A neve Taton volt. Azaz: gyikoeska. Nem tudta, honnan, kitől kapta e nevet, csak azt tudta, hogy Tanonnan hívják. Hogy honnan, merről jött, azt sem tudta. Homályosan, nagyon homályosan emlékezett arra, mikor még kicsike volt, kezénél fogva vezették és a házak, melyekben laktak, az ő leírása után vagy börtönök vagy szegényházak lehettek. Mindenesetre nagyon szo-

moru otthon. Emlékezett arra is, hogy ezekben a házakban sok volt a beteg gyerek és nagyon sok kicsi koporsót hoztak-vittek minduntalan.

Taton leginkább a koporsókra emlékezett. Aztán a fehér ágycsákra, melyben fehérarcu beteg kisgyerekek feküdtek, míg nem egy-egy éjszaka felszálltak az égbe. Akkor megteltek a koporsók. De másnap már az ágy sem volt üres, új gyerek foglalta el, sovány, sápadt, beteg. És egyre több kereszt sötétlett a temetőben, ahova a kicsi koporsókat vitték.

A fehér ágyak között fekete alakok jártak-keltek: az ápolónők, kik örökké imádkoztak a kis gyermekekért.

Mire nagyobbacska lett, elhelyezték jószívű esalédoknál, kik durva munkát végeztek vele, amit gyenge karja nem bírt. Akkor megverték. Koplaltatták. És más házba vitték, ahol megint csak ugy bántak vele. Mert ennek ugy kellett lennie, volt a gyengédlelkű gyermek magyarázata.

Hónapok multak, végre egy év is elmúlt, amióta nálam volt, mikor egyszerre csak bántani kezdett a gyermek és gyakran találtam sírva.

— Mi bajod, miért busulsz, miért sírsz?

— Mert nagyon szomorunak kell lennem.

— De miért kell szomorunak lenned?

— Nem tudom!

— Nem vagyunk hozzád jók, nem szeretsz bennünket?

— Jók vagytok és nagyon szeretem önöket, de a szülőföldemet még annál is jobban szeretem.

— Hiszen nem is tudod, hol van a szülőfölded. Magad mondtad, nem emlékszel rá, csak a esuf, nagy házakra.

— Mégis szeretnék oda visszamenni. Es azért vagyok szomorú és ezére sírok mindig.

Másnap hozzám jött, megfogta kezemet s így szólt: — Ma éjjel szülőföldemről álmodtam. Ragyogó szép ország az, nagyon magasan van a fénylő esillagok között, oda szeretnék menni.

— Hova?

— Napkelte irányába megyek, ameddig oda nem értem. Ahol a ragyogó nap van, az az én szülőházam.

Iparkodtam szórakoztatni, hogy gondolatait másra irányítsam. Ajándékokat vettem neki, színes szallagot, selymet. Hőfehér, selyemszörű ezüstkecskét, de semmi sem szerzett neki örömet. A selymekhez nem nyúlt, a kecskét pedig elvesztette az erdőben.

Szegényke egészen megváltozott. Fáradt volt, szelid szeme lázban égett, teste izzott, beteg lett, ágyba kellett fektetni.

Szívem összeszorult. Kétségbeestem. Mivel menthetném meg a kis gyermeket. Egyik éjszaka, amikor ágya mellett virrasztottam, magragadta a kezemet s alig halhatóan így szólt:

— Ön nagyon jó, hogy megengedte.

— Mit kiesikém? — kérdeztem rész-

intézete, német hivatalos nyelvvel bír, a magyart csak kiegészítőképen hanálja.

A nyolevanes évek közepén kezdtek először a horvátok zajt esapni a magyar királyi államvasutak magyar hivatalos nyelve és az állomások magyar felirásai miatt a horvátországi területen és ugyansak a magyar-horvát kiegyezési törvény 57. §-ára hivatkozva, mint közös kormányzati intézmény hivatalos nyelve gyanánt követelték a horvát területen a horvát nyelvet. De akkor Baross Gábor közjüket esapott, kijelentvén, hogy a magyar királyi államvasutak nem közös kormányzati intézmény. Ez nem kormány, hivatalnokai és alkalmazottai nem kormányzati közegek, nem is állami tisztviselők, hanem a magyar királyi államvasutak egy budapesti bejegyzett üzleteg, kereskedelmi vállalat; a magyar állam „fuvarozási vállalata”, mint a miniszter kifejezte „nagyfuvaros vállalat”. Tényleg ugy is van. A magyar királyi államvasutak budapesti bejegyzett cég és ennek képviselőjében a polgári és büntető perekben nem a kereskedelmi minisztert, hanem az államvasutaknak a cégjegyzésében kitüntetett igazgatóját kell perbe vonni.

Az államvasuti alkalmazottak nem állami tisztviselők vagy altisztek, szolgálk. Külön szolgálati, ellátási, nyugdíjazási szabályuk van. A horvátok tehát foly kell hogy elveszítsék a pert, amelyet a magyar királyi államvasutak ellen a horvát hivatalos nyelv érdekében indítottak azon a címen, hogy az államvasut közös kormányzati intézmény közegei kormányzati közegek.

Ellenben tény, hogy a magyar királyi államvasutnak, mint budapesti bejegyzett cégnek, személyes és áru fuvarozási vállalatnak nem lehet kevesebb joga ügykezelési és szolgálati nyelvének meghatározása tekintetével.

— Azt, hogy elmehessek ismét. Látja, mégis odaérek. Két hónapja vándorolok már, de most erősen közeledem — szülőföldem felé. Nagyon jó ön. Köszönöm.

Ugy látszott, mintha ettől kezdve gyögyulna. Tagjai ismét visszanyerték régi bájukat, keességüket. Am az én szemem mégis meglátta az ifju életnek kialvo lángját.

Megsimogattam homlokát, elrendeztem takaróját, kezembe vettem gyenge, virágsziromhoz hasonló kezét és esítítani kezdtem:

— Hallgass Taton, nem szabad beszélned. Aludjál, hogy megerősödjél.

De ő tovább beszélt. Halkan, suttogón, mint nyáréji szellő a szines virágok között.

— Nagyon szeretem önt, amiért megengedte. Ön olyan jó. Ugy féltem, hogy nem boesát el magától. Aztán két hónap óta folyton vándorolok, elfáradtam már s azt hittem, nem jutok oda. De tegnap éjjel már láttam szülőföldemet. Edes szép szülőföldemet. Tegnap messziről láttam, ma... egy-két perc még és... vagyok. Jaj de gyönyörű!

— Taton — kiáltottam — térj magadhoz edes gyermekem!

— Milyen gyönyörű ország. Csupa fény. Milyen jó lesz nekem ott. Csak egy perc még és... végre... ott vagyok.

Feje visszahanyatlott párnájára.

Kis keze egy végsőt rándult kezemben, aztán megszünt élni a föld egyik legbecsebb virága, az árva kis Taton.

tetében, mint amelylyel bír a Déli vasut a magyar korona országára nézve szintén bejegyzett budapesti fuvarozási cég vállalat, vagy birnak a többi magánvasutak, mint bejegyzett, kereskedelmi cégek. Megjegyzendő, hogy véletlenül a Déli vasutnak és a magánvasutaknak kilométerekben kifejezve sokkal nagyobb a vasuti hálózatuk horvát területen, mint a magyar államvasutaknak. Ezeknél a magáncégeknél pedig mindenütt magyar a hivatalos nyelv és a horvátok tudják, hogy ebbe bele nem köthetnek. Miért kötnek bele tehát a magyar királyi államvasutak dolgába? Jögalapjuk nincs. Ezt egyetlen kormány sem ismeri el.

A vasuti szolgálati pragmatika miatt ütött ki az elkeseredett háboruság Magyarország és társországi között és most a legjobb hazafiak, böles államférfiak tanakodnak azon, hogy okos és igazságos megoldást találjanak. A vasuti szolgálati pragmatikát a horvátok jogos kívánságainak figyelembe vételével kell kijavítani. De jogtalan és törvénytelen kívánságaikat nem teljesíthetjük. A tárgyalások a következő elv ikérdések körül foroghatnak:

1. Az államvasutak nem kormányzati intézmény, hanem a magyar állam kereskedelmi vállalata, tehát a nyelv dolgában nem tartozik a horvát-magyar kiegyezési törvény 57. szakaszának rendelkezése alá. Ekként a szolgálati pragmatikának azt az intézkedését, hogy a magyar királyi államvasutak hivatalos nyelve a magyar, megváltoztatni nem engedhatjuk. Nem teszi állami tisztviselővé, állami közeggé az államvasuti alkalmazottat a szolgálati pragmatikának azon határozata sem, hogy büntetőjogi szempontból a vasuti tisztviselő állami köztisztviselőnek és a hivatal hatóságnak tekintik. Hisz a Déli vasut a kassa—oderbergi vasut, az arad—esanádi és minden más magánvasuti tisztviselőre és vasuti hivatalra ki van terjesztve ez az államvasuti jelleg, közérdekből. Aki tehát a déli vasuti őrtséget, hatósági közeg sértése miatt felelős.

2. Ellenben nincs akadály a törvényesen bevezethető, hogy a horvátországi állomások a horvátországi helységnevekről alkotott törvény azonnal való végrehajtásával egyidejűleg horvát helységnevekkel esréltessenek fel.

3. Nincs akadály annak sem, bár sok értelme nincs, hogy a vasuti tisztképző tanfolyamán a horvátországi illetőségűek horvát nyelven letehessek a képesítő államvizsgát, ha ugyan ennek technikai akadály nincs. Mert a budapesti vasuti tisztképző iskola tanárai bizonyára nem kötelezhetők arra, hogy a néhány horvát ifju államvizsgája miatt kötelesek legyenek ők megtanulni horvátul. Tolmács alkalmazása pedig valóban minden komolyságot nélkülözne egy olyan vizsgán, mely egy olyan szolgálatra akar képesíteni, amelynek ki van mondva, hogy a hivatalos nyelve a magyar, tehát a jelöltnek tökéletesen tudnia kell magyarul, mert különben nem is minősíthető vasuti tisztviselőnek.

4. Sokkal jözanabb és teljesíthetőbb a

kivánság, hogy a horvátországi vonalakon és állomásokon alkalmazott személyzet tudjon horvátul legalább annyit, hogy a forgalmi érintkezésben a nagy közönséggel megértesse magát. A horvát kérdezősködésre horvát nyelven tartozzék válaszolni. Az államvasut mint kereskedelmi, fuvarozási vállalat a nagy közönség kiszolgálására lévén rendelve, első kötelessége legyen az előzékenységenység, udvariasság a nagy közönség kiszolgálásában és ennek egyik eszköze, hogy a horvát nyelvűekkel horvátul érintkezzen. Ez nem sérti a magyar nyelv szuverén jogát, de a horvátok igen becses gyakorlati előnyhöz jutnának.

Miután a horvátországi normális állapotok helyreállításának egyik sarkpontja a vasuti pragmatika miatt támadt konfliktus megszüntetése, szükségesnek tartottuk ezt az oldalt tüzetesen megvilágítani. Bár más oldalról arról értesülünk, hogy a vasuti szolgálati pragmatika dolgában elvi sérelmek nélkül kész a megegyezés, ellenben több más pénzügyi és gazdasági követeléseinek a horvát vezéreknak, amelyek nehézségekbe ütköznek. Ennélfogva a tárgyalások még soká elhúzódhatnak, amíg eredményre vezetnek.

Ujdonságok.

Tájékoztató.

— A kir. kormányzó magánfeleket fogad: szerdán d. e. 10—12 óra között.

— A tengerészeti hatóság épületében levő m. kir. biológiai állomás és aquárium díjtalanul megtekinthető naponta d. e. 10-től 1 óráig és d. u. 3-tól 6-ig.

— A városi könyvtár naponta d. u. 5-től 8-ig áll a közönség rendelkezésére.

— A népkert (Giardino publico) nyitva van este 10 óráig.

— A temető naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— ACunard magyar-amerikai vonal ki-vándorló gőzösei a kikötőben való időzésük alkalmából megtekinthetők a megérkezési és indulási napok kivételével reggeltől estig. Jegyek az Adria palota portásánál 60 fillérért kaphatók.

— A tersattói Frangepán-vár naponta megtekinthető egy korona beléptidij ellenében. (Feljárt a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevard-on.)

— József főherceg diszkertje (a kormányzó palota mellett) megtekinthető a feleséges család távollétében hétköznapiokon reggeltől estig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidij nincs.

— A Danubius-hajógyár telepe, a rizsháztoológvár, a papirgyár, kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— Az „Adriatica” cognacgyár gyártelepe megtekinthető reggel 9 órától 12-ig és d. u. 3 órától 6-ig.

— A kivándorlási ház megtekintésére (Via Industria) a kir. kormányzóság ad ki belépőjegyeket.

Roppant olcsó, megfizethetetlen kísérlet!

Kockáztasson meg 12 fillért és vásároljon egy csomag „Asszonydicséret” mosóport! Áztassa a fehérneműt éjjel át annak oldatában! Csodálkozzék azután másnap reggel, hogy a szenny meleg víz és Schicht-szappan használata mellett minden fáradság nélkül milyen könnyen eltávolítható.

— **Derencin Xavér kitiintetése.** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király őfelsége Derencin Xavér fiúmei rendőrfőnöknek a *Ferencz József rend lovagkeresztjét* adományozta.

Derencin Xavér jól megérdemelt kitiintetése osztatlan örömet kelt nemcsak a fiúmei magyarság körében, mely a rendőrfőkapitányt törhetetlen hazafiasságáért mindig rokonszenvével vette körül, hanem megelégedést fog kelteni a helybeli olaszság józanabb és komolyabb részében is, amely becsülni és értékelni tudja azt a nagy reorganizáló munkát, melyvel Derencin Xavér az azelett elhanyagolt és elzüllött városi rendőrséget teljesen megreformálta s ugyaszólván újjáalakította. Derencin Xavért kitiintetése alkalmával ma már számosan keresték fel szereneseikivánataikkal.

— **Áthelyezés.** A közoktatásügyi miniszter Völgyi László fiúmei áll. polgári fiúiskolai r. tanítót jelenlegi minőségében a kispesti áll. polgári fiúiskolához helyezte át.

— **Honosító vizsgák.** Kankovszky Ferenc miniszteri tanácsos táviratilag jelentette Wickenburg István gróf kormányzóknak, hogy a Budapesten megtartott nosztrifikáló vizsgákon a kormányzóság képviselőiben részt vett. A vizsgát Paseucci Anika kitiintetéssel tette le, de ájtott minden jelentkező.

— **Hadi dugárak.** A fiúmei tengerészeti hatóság az összes alárendelt révhatóságok és a magyar hajózási vállalatok tudomására hozza, hogy görögországi nagykövetségiink közlése szerint a Fekete-tengeri kikötők felé utazó semleges hajók a londoni deklaráció értelmében hadi dugárak szempontjából megvizsgálás alá esnek. Tüzelő és kenőanyagok, valamint aeroplánok feltétlenül hadi dugárakat képeznek.

Ezen értesítés kapcsán egy másik körrendeletet közöl a tengerészeti hatóság, a melyben tudatja az érdekeltekkel, hogy a görög kormány egy a Fekete-tengeri bolgár kikötők felé való hajózási érvényes dugárú jegyzéket készített. A jegyzék külön sorolja fel a feltétlen és a feltételes hadi dugárakat. Feltétlen dugárú cikkeknek nyilvánítanak azon hadianyagokat, melyek az 1909 évi febr. hó 26-iki londoni deklaráció 22 cikkében és a 24 cikk 6 és 9 számai alatt vannak felsorolva. Feltételes dugárúkat képeznek az imént idézett nemzetközi egyezmény 24-ik cikkének 1, 7, 10 és 14 pontjai alatt megnevezett tárgyak.

— **Megint rendőri brutalitás.** Nem az első és nem az utolsó eset az, amit itt elmondunk: Soltész Pál szabó neje szombat este 11 órakor 14 éves fia kíséretében elment a via Parinire, hogy megkeresse férjét, akit a Seccesio kávéházban sejtett. Amíg fia a kávéházban volt és az asszony a honvédlaktanya előtt várt rá, oda jött hozzá a 11-es számú rendőr és olaszul azt kérdezte tőle, hogy mit keres. Az asszony nem tudván olaszul, magyarul mondotta meg, hogy férjét és fiát várja. Ezt a derék rendőr nem értette meg, miért is erőlyesen oldalba lökte és felszólitotta, hogy kövesse az őrszobába. Világos, hogy Soltészné erre nem volt hajlandó, mire a 11-es becipelte és a védekező asszonyt ismételten oldalba és hátra ütötte. Alig értek be az őrszobába, a rendőr kétszer arcul ütötte az asszonyt, aki erre a brutalitásra jajgatni és sikoltozni kezdett. E miatt ismét a 114-es rendőr haragudott meg, akit legedesebb álmából zavart fel Soltészné sikoltozása. Felugrott az ágyról és ő is arcul ütötte a gyenge nőt, akire egyébként is az ütlegek egész zápora hullt. Mert két rendőr valószínűleg kevés volt. Egy harmadik is jött segítségül. A szegény asszony egyik fülén szakadás van, egész fejét zuzódások borítják. Időközben kijött a kávéházból a fia, aki az őrszoba nyitott ablakain át megismervén jajgató édes anyja hangját a legnagyobb gyorsasággal hazarohant és segítségül hívta apját, aki időközben hazakerült. Soltész azon mód futott az őrszobába, ahol akkor felesége már vizes berogatásokkal enyhítette sajtó sebeit. Soltész, aki tud olaszul, élesen kikelt a hallatlan brutalitás ellen és kijelentette, hogy a rendőroket feljelenti a bíróságnál. A 11-es ekkor észre vette, hogy igen nagy bolondságot csinált, fordított tehát a dolgot és azt mondta, hogy az asszony ütötte arcul őt. Ezt a naiv fogást azonban aligha hiszik el neki, mert a gyenge asszony, mint nálunk járt férje kijelenti, pusztán védekezett a rázuhanó ütlegek előtt. Soltészné nemrég esett át egy súlyos veseoperáción, öt hónapig feküdt a kórházban s még ma is nagyon gyenge. A hallatlan brutalitásnak a bíróság előtt lesz folytatása.

— **Vasuti összeütközés.** Az 1002-ös vonatot tegnap délután Budapestről Fiuméba való útja közben Susica és Skrad között baleset érte. Fékromlás miatt 6 óra 10 perckor a nyílt pályán meg kellett állania, amit a közvetlenül utána jövő tehervonat később észre és beleszaladt az álló gyorsvonatba. A gyorsvonatnak négy kocsija kisiklott, ezek közül egy erősen megrongálódott. A baleset miatt a gyorsvonat 7 óra 54 percel helyett 9 órakor érkezett be Fiuméba. Itt az állomáson egy asszony jelentkezett, aki megvizsgáltatását kért, azt hiszi, hogy belső sérüléseket szenvedett.

— **A robbanó anyagok beraktározása.** Egyik olasz nyelvű lap tegnap támadást intézett a határrendőrség ellen, azt írván, hogy a robbanó anyagokat a Riva Cristoforo Colombon rakatja be a hajókba, ami nagy veszélyt rejt magában, mert ez a hely házakhoz közel esvén, esetleg a legnagyobb szerencsétlenséget idézi elő. Laptársunknak igaz van, de egyben nagyon téved. Ezért nem lehet a határrendőrséget felelőssé tenni. Mert az, hogy a hajók hol álljanak meg, nem a határrendőrség, hanem a révhatóság hatáskörébe tartozik.

— **A kikötőből.** Jul. 22. Érkezett: Galicia osztrák gőzös Konstantinápolyból, 85 hordó cognaccal, 136 bál dobánnyal és 223 zsák valloneával; Lesbos német gőzös Hamburgból, 2400 bál parafával, 196 zsák aszbeszttel, 100 hordó olajjal és 160 zsák kávéval; Andalusian angol gőzös Liverpoolból 80 tonna bádoggal és 50 tonna vegyes áruval.

— **Indult:** Babylon német gőzös Hamburgba, 50 tonna babbal, 20 tonna magnetit és 150 hordó fakivonattal; Praga osztrák gőzös Konstantinápolyba, 240 tonna cukorral, 30 tonna rizsszel és 87 láda üvegáruval; Szent László magyar gőzös Triesztbe, üresen.

— **A mélységbe ugrott.** Brosznich Barbara 20 éves susáki leány vasárnap éjjel 12 órakor a Lujza-ut mellett egy 15 méteres mélységbe ugrott, ahonnan összetört tagokkal, eszméletlen állapotban huzták ki. Bevitték a kórházba, ahol most súlyos betegen fekszik. A rendőrség megindította a nyomozást és megállapította, hogy a leányt elhagyta a vőlegénye, ami miatt otthon sok kellemetlensége volt. Elkieserődésében aztán öngyilkos akart lenni.

— **Tettenért betörő.** Mussich Xavér val-seurignei lakos vasárnap este hazaérve sétájából, észrevette, hogy valaki behatolt a lakásába. Mussich rendőrt hívott, amit a betörő megszimatolt s futással igyekezett menekülni. A rendőrség elérte és bekísérte a rendőrségre. Az elesített betörőnek Spindrich Miklós a neve s tizenkilenc éves. Találtak nála egy pár cipőt és egy beretvát, amit Mussich lakásában lopott. A rendőrség át-kísértette a törvényszék fogházába.

— **Egészségügyi értekezlet.** Wickenburg István gróf kormányzó elnöke alatt értekezlet volt a kormányzói palotában. A várost Dardi Vazul tanácsvezető képviselte. Az értekezlet azokkal a módozatokkal foglalkozott, melyekkel a Szerbiában uralkodó kolera beharcolása ellen a városnak védekezni kell.

— **Meglopott visszavándorló.** A Carpathia Cunard hajóval Amerikából visszatérők közül többen már Triesztben kiszálltak és vasuton jöttek Fiuméba, hogy innen térjenek vissza Magyarországra. A visszavándorlók közül Matterni Béla dályvai lakos jelentette a határrendőrségnek, hogy a hajón ellopták 150 dollár készpénzét, továbbá aranyóráját és láncát. A határrendőrség nyomozta a tettest a visszatérők között M. D. személyében, akit átadott az ügyészségnek.

— **Elfogott katonaszökevény.** A rendőrség tegnap letartóztatta Kosier Ferenc adelsbergi születésű fiatalembert, aki megszökött a haditengerészettől. Átadták a katonai hatóságnak.

— **Tűz a hajón.** A kikötőnkben horgonyzó Elektra osztrák gőzösön ma reggel egy gyorsforraló robbanása következtében tűz keletkezett, amelyet a hajó legénysége rövid idő alatt eloltott. A kár csekély.

— **A kocsis balesete.** Tegnap délután Matejeich Mián 21 éves kocsis a Lujza uton leesett a kocsijáról, melynek egyik kereke keresztülment a lábán, amelyen súlyos sérülést ejtett. Matejeichet a kórházba vitték.

— **A forró vízbe esett.** Goacci Tosca öt éves leánya a minap szülei lakásán egy forró vízzel telt kádba esett. Anyja a kórházba sietett vele, ahol első segélyben részesítették. Bár állapota súlyos volt, anyja nem akarta a kórházban hagyni, hanem hazavitte. Tegnap a kisleány belehalt súlyos égési sebibe. Az ügyben vizsgálatot indítottak.

— **Elítélt betörők.** A törvényszék ma délelőtt ítélkezett Raimondi Emilio, Berutti Henrik és Bevilacqua András olasz alattvalók felett, akik áprilisban betörték Winkler Márton kereskedőnek a via dei Remai 2. száma miatt levő üzletébe s ott 1400 korona értékű árut loptak. A törvényszék Raimondit és Beruttit 10—10 hónapi, Bevilacquát pedig 1 évi börtönre ítélte. Az ügyész és a védők megfelelebbzték az ítéletet.

— **A zagoriai kőszénbánya sorsa.** Tudvalevő, hogy a zagoriai kőszénbánya rt. csődbe került és a tömeggondnok a bánya üzenetét kénytelen volt beszüntetni. A tömeggondnok most előterjesztést tett a zágrábi törvényszéknek, hogy a bányatelepet boecása nyilvános árverésre, amihez a törvényszék hozzá is járult. Ennek folytán nyilvános árverést hirdetnek, amelyen az egész bányatelepet értékesíteni fogják.

— **Öngyilkosság.** Marceglano Félixné, egy ajógépész neje, ma délben a fényképezéshez szükséges, mérges anyagokat összekeverte és megitta. Mire a mentők megérkeztek, meghalt. Tettének oka ismeretlen.

— **Berlin-szálloda Budapest.** A főváros élete újból egy látványossággal lett gazdagabb. A Révay-utca 10. sz. a megnyílt a 140 díszesen berendezett szobából álló Berlin-szálló, melynek vezetését Winkler Ottó, az abbaziai Lederer-penzió volt igazgatója, a Royal nagyszálló volt titkára, a berlini Fote Monopól volt igazgatója vette át, ami egvmagában garancia a szálló előkelő szakszerű vezetésére.

— **Corso mozi.** Ma este az „Élet és halál között” című dráma, valamint egy bohózat kerül színre.

x **Fogműterem.** Legujabb amerikai módszer. Modern hygienia. Szegényeknek d. e. 8—9-ig foghuzás ingyen. Novák Rudolf műfogspeciálista Fiume Corso 42, a Corso mozi fölött.

Távirat — Telefon.

—o—

Megszűnő napilap.

BUDAPEST, jul. 22. A 32 év óta fennálló Magyar Nemzet című lap, mely a mindenkori kormány félhivatalos lapja volt, legközelebb megszűnik. A megszűnés oka az, hogy a modern zsurnalisztika következtében az ő szolgálata feleslegessé vált.

—o—

Elgázolt gyermek.

BUDAPEST, jul. 22. A Karpferstein-utcaiban a 317 számú villamos, melyet Huszár József vezetett, elgázolta Nagelberg Bernát 3 éves kis fiát. A gyermek azonnal meghalt.

—o—

Halott a sineken.

BIKSZÁD, jul. 22. A sineken ma reggel levágott fejjel találták Czifra György vasutast. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy Czifrát holtan tették a sinekre.

Merénylet a ligetben.

BUDAPEST, jul. 22. A rendőrség letartotta Jukalovich József munkást, mert egy 13 éves leánykát becsalt a városligeti szinkör öltözőjébe és ott egy barátjával merényletet követett el ellene. Azzal védekezik, hogy részeg volt. Barátját nem akarja elárulni.

Ferdinánd segélykérése.

BERLIN, jul. 22. Ferdinánd bolgár király nemcsak Károly román királynak, hanem Vilmos császárnak is sürgönyözött, kérve őt, hogy legyen szószólója Károly román királynál a béke érdekében.

Ferenc József király levele.

PARIS, jul. 22. Athénből részleteket tudnak abból a levélből, amelyet Ferenc József király küldött válaszul Ferdinánd király táviratára. Azt mondják, hogy Ferenc József király levele rettenetes hatással volt Szófiában. Különösen az a passzus hatott leverőleg, amely így szól:

— Mélyen fájlalom, hogy Bulgáriának nem segíthetek, de mindig azt tanácsoltam, hogy Bulgária igyekezzék Romániával meg egyezni és most is ezt tartom a leghelyesebb eljárásnak.

Szófiában azt remélik, hogy Ausztria-Magyarország nem fogja megengedni Bulgária földarabolását és nem fogja tünni gazdasági érdekeinek kárát. Az osztrák-magyar monarchia más nagyhatalmakkal együtt azon az állásponton van, mint főképpen Anglia, hogy a görög követeléseket amennyiben Kavallára és Dramára vonatkoznak, meg kell hiusítani.

—o—

A románok bolgár földön.

SZOFIA, jul. 22. A bolgár távirati ügynökség jelenti: A szófia—várnai vasutvonalon Dolni, Dagni és Delis között a román csapatok elpusztították a vasúti hidat s a távirópóznákat. A plevnai hidat is elpusztították, valamint egy második plevnai hidat is az ottani cementgyár közelében. Híre jár, hogy Kréta község mellett és a Vid folyón is elpusztítottak egy-egy hidat. A román katonaság számára élelmiszereket és takarmányt rekviráltak.

A bajthatatlan Románia.

BUKAREST, jul. 22. A román kormány tegnap minisztertanácsot tartott, a melyen foglalkoztak Bulgáriának közvetítő útján tett békeajánlatával. A kormány egyhangulag elutasította ezt az ajánlatot és egyuttal parancsot adott a hadvezetőségnek, hogy a román csapatok további előnyomlását rendelje el Szófia felé. Románia csakis

a következő feltételek alatt hajlandó a hadműveletek beszüntetésére:

1. Ha Bulgária átengedi a követelt területeket olyan határokkal, ahogy azt Románia majd megállapítja.

2. Ha Bulgária egyidejűleg aláírja az előzetes békeszerződést Szerbiával és Görögországgal is.

3. Ha azonnal leszereli csapatait.

Száz vagon fegyver.

BUKAREST, jul. 22. Két nappal ezelőtt a románok 100 vagon fegyvert zsákmányoltak, amit a bolgárok Szófiába akartak szállítani. A művelet közben egy román altiszt megsebesült.

—o—

Szkutari-i csapataink fölváltása.

BÉCS, jul. 22. A Militaerische Rundschau jelenti: Julius 24-én az Uranos nevű bérelt Lloyd-gőzösön Pólából Szkutariba indult a 87. gyalogezred negyedik zászlóalja, egy gépfegyverosztály, a 3. számú utász-zászlóalj egy különítménye, egy egészségügyi szakasz és egy élelmezési csapat, hogy az ottani megszálló csapatokat felváltsa. Az egész különítményben 400 fegyveres van.

A török közvélemény.

BERLIN, jul. 22. A török közvélemény nagyon szimpatikusan fogadta a portának a hatalmakhoz intézett jegyzékét, mert szinte természetesen találják, hogy Drinápolynak Törökországhoz kell tartozni.

—o—

A török akció hatása.

BELGRÁD, jul. 22. Törökország akciója Drinápoly ellen itt kinos feltűnést kelt, mivel ez által Törökország nemcsak Bulgária, hanem a többi Balkán államokkal is ellentétbe helyezkedett.

—o—

Lüleburgasznál.

KONSTANTINÁPOLY, jul. 22. Hivatalosan jelenti: A török csapatok Lüleburgasznál állanak. Egy másik csapat Babaeskidnél foglalt állást.

A hatalmak beavatkoznak.

PÉTERVÁR, jul. 22. Ausztria-Magyarország állítólag jegyzéket küldött az orosz külügyminiszteriumnak azzal a kezdeménnyel, hogy a nagyhatalmak járjanak el közösen a Balkánon és biztosítsák Európa érdekeit a békeszerződésben. Az orosz kormány még nem válaszolt a jegyzékre, de a kabinetek között élénk jegyzékváltás van a teendő közös eljárás fölött.

—o—

Az új bolgár kabinet.

SZOFIA, jul. 22. A három liberális pártból alakult koncentrációs kabinet a következő tagokból áll: Radoszlavov elnökség és belügy, Genadiev külügy és ideiglenesen földmivelésügy, Tosev pénzügy, Pesev igazságügy és ideiglenesen közoktatásügy, Vazov tábornok hadügy, Blakov kereskedelemügy, Dinesev közmunkaügy és Korphov vasutügy.

—o—

Radoszlavov kijelentése.

BERLIN, jul. 22. Radoszlavov az új bolgár miniszterelnök kijelentette, hogy az új kormány haladéktalanul megtesz mindent a béke helyreállításáért és számít ehelyi törekvésében az összes európai kormányok támogatására.

Marino szálló Lido-Venezia

(az Excelsior mellett).

Nagy étteremmel. — Modern kényelemmel.

— Mérsékelt árak. — A penzióba fürdőkambin használata is bele vehető.

Vianelli A. tulajd.

Verik a bolgárokat.

ATHEN, jul. 22. A hadügyminiszterium a következő kommunikét teszi közzé: Csapataink mindkét szárnyon fényes győzelmet arattak. A Demir Hisszárból való visszavonulás után nagyszámu ellenséges haderő, amely nagyrészt a 3. és 11. hadosztályból állott, Mosta vidékére és a Perin helység vidékére vonul vissza, minthogy a Struma völgye felé a visszavonulás útját elvágtuk. A haderő szétverésére jobb szárnyunk egyik hadosztálya Csernovo ellen vonult, ahol heves harcra került a sor. Az ellenséget visszavertük és négy napon át üldöztük. A bolgárok Nevrokap felé menekültek. Itt ismét ütközetre került a sor, amely az ellenség rendetlen menekülésével végződött. A görögök szuronyrohammal hat ágyut kerítettek hatalmukba. Az ellenséget csapataink ma is üldözték. A bolgárok több ágyut, fegyvereket és löszert hagytak hátra. Győzelmünk teljes volt, az ellenséget szétzöröztük. Urai vagyunk az egész Mostavölgynek.

BELGRÁD, jul. 22. Tegnap este jelentékeny harcok voltak. Loesani és Klademac mellett előőrsi csatározások voltak. Egy óra tájban az ellenség Pirot mellett, a Nisava jobb partján, megtámadta csapatainkat, de visszavertük. A mi csapataink Sveti Nikola mellett bolgár területre nyomultak és Tsiprenig jutottak. Az ellenség Belogradskik és Ferdinandovo irányában vonult vissza. A bolgárok Egripalánkánál Zarevo-Selo irányában megtámadták csapatainkat. A támadást gyorsan és erőlesen visszavertük. A bolgárok Devebair felé vonultak vissza.

ATHEN, jul. 22. Csapataink általános előnyomlása következtében a küzdelem a tegnapi nap folyamán az egész vonalon folyt. A szélső jobbszárny az ellenség üldözését Mahonia irányában folytatta.

Ujabb értesülések szerint a görögök 22 ágyut zsákmányoltak. A görög hadsereg centruma az ellenséget összes pozícióiból a Kreszna szorosok felé visszaverte. A bal szárnyon a görögök egymásután kikergették az ellenséget megerősített állásaiból. A görögök megszállták Peesevót és az innen északra eső magaslatokat.

Bulgária földarabolása ellen.

BERLIN, jul. 22. A Lokalanzeigernek táviratozzák Pétervárról: Két-három napon belül létre fog jönni a külön békekötés Bulgária, Szerbia, Görögország és Montenegro között és egyidejűleg Bulgária és Románia között közvetlen tárgyalások lesznek. A békeszerződés a nagyhatalmak jóváhagyásáig nem léphet életbe és ha a feltételek tulságosan súlyosak lennének Bulgáriára nézve, akkor a nagyhatalmak beavatkoznának, mert sohasem volt nagyobb a szolidaritás a nagyhatalmak közt semmi kérdésben, mint éppen most abban, hogy nem engedik megalázni és földarabolni Bulgáriát.

A béke felé.

BELGRÁD, jul. 22. Az eddigi elhatározások szerint a hadviselő felek fegyverszünetet fognak kötni. A béke tárgyalására Bukarestben maguk a miniszterelnökök fognak összejönni, Bulgária képviselője Genadiev, az új bolgár külügyminiszter lesz.

BUKAREST, jul. 22. Hivatalosan jelentik, hogy az elienségeskedés megszűnt, a fegyverszünet azonban még nem jelenti az előzetes béke megkötését.

SZOFIA, jul. 22. Bulgária kiküldöttei Nisben nem találták ott Venizelos görög miniszterelnököt s így Görögországgal nem tárgyalhattak. Románia azt proponálja, hogy Sinaiában jöjjenek össze.

BÉCS, jul. 22. Bulgária és ellenfelei között megegyezés jött létre; a végleges béke megkötése gyors lesz, mert a többi Balkán államok nem szándékoznak a konfliktus kiélesítése által Bulgária helyzetét tulságosan megnehezíteni.

Vádak a bolgárok ellen.

SZALONIKI, jul. 22. Szerreszben a bolgárok által elkövetett kegyetlenkedések miatt tiltakozó meeting volt, amelyen határozati javaslatot fogadtak el, amelyben követelik, hogy nemzetközi bizottság indítson vizsgálatot.

KONSTANTINÁPOLY, jul. 22. Izzet basa fővezér sürgönye, amelyet a porta közölt és a nagy hatalmak nagyköveteinek is megküldött, azt tartalmazza, hogy az első vizsgálat szerint a bolgárok a Strandja-serei vasutvonalról északra 28 falut elpusztítottak. Csapán a keresztény negyedeket ki-mélték meg.

KONSTANTINÁPOLY, jul. 22. A görög patriarchátus tempelmában a bolgárok által megölt görög lelkészek és előkelőségek emlékére rekviem volt. Ezzel kapcsolatban utcai tüntetést is terveztek. Ezt azonban a hatóság betiltotta.

Elpusztult hajó.

ATHÉN, jul. 22. A Curland angol gőzös, amely nagy rakományal Sfaxból Pireus felé volt uton, a pireusi csatornában elszabadult robbanó aknába ütközött és elpusztult. A legénységet megmentették.

TŐZSDE.

Budapesti Értéktőzsde.	Jul. 22 zárlat	Mai ár. 1 óra
Magyar hitelrészvény	815.75	816.-
Osztrák hitelrészvény	618.50	617.75
4%-os koronajáradék	80.80	81.10
Osztr.-magyar államvasut.	694.-	694.-
Jelzálogbank	415.-	415.-
Leszámlitőbank	595.-	596.-
Hazai Bank	279.-	278.50
Magyar Bank és Keresk. R-T.	533.50	536.-
Rimamurányi	687.50	688.-
Salgótarjáni	747.-	748.-
Közveti Vasut.	637.50	637.75
Városi Villamos	357.-	359.50
Adria	536.-	---
Déli Vasut.	138.-	---
Magyar Cukoripar	274.-	---
Rizsgyár	3770.-	---

Budapesti Gabonátőzsde.	Jul. 22 zárlat	Mai ár. 1 óra
Búza áprilisra	12.01	---
Búza májusra	---	---
Búza októberre	11.47	11.50
Rozs 1913 áprilisra	---	12.06
Rozs októberre	9.04	9.08
Tengeri májusra	7.31	---
Tengeri júliusra	8.17	8.25
Tengeri augusztusra	8.14	8.20
Zab áprilisra	---	7.34
Zab októberre	8.33	8.32

Bécsi Értéktőzsde.	Jul. 22 zárlat	Mai ár. 1 óra
Osztrák hitelrészvény	618.-	618.-
Magyar hitelrészvény	813.-	812.-
Osztrák magyar államvasut.	693.75	693.-
Déli Vasut.	124.25	122.-
Alpesi	910.-	907.-
Skoda	822.-	821.-
Osztr. koronajár.	81.50	---

Fiumei és trieszti értékek:

Legutóbbi kor-sok átlagár.	Jul. 22 zárlat	Mai ár. 1 óra
Fiumei 4%-os kölcsönköt.	92.-	---
Banca Fiumana	650.-	---
Fiumei Kereskedelmi Bank	295.-	---
Fiumei Népbank	112.-	---
Litorale Bank és Takarékpénztár	240.-	---
I. Horvát Takarékpénztár	6100.-	---
"Indeficienter" tengerihajó.	500.-	---
Magyar-Horvát Gőzhajózárs.	1400.-	---
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1050.-	---
Orient tengerhajózársi társ.	1300.-	---
Ait. Forgalmi r. t. régi	1900.-	---
uj	1750.-	---
Magyar Ötjgyár	202.-	---
Austro-Americana	283.-	---
Navigazione Libera Triest	612.-	---
Osztrák Lloyd	568.-	---
Stabilimento Tecnico	9800.-	---
Ampiezza Szeszparoló Rt.	429.-	---
I. Trieszti Rizsgyár	742.-	---
"Kerka" dalmát vízművek r. t.	428.-	---
Spalato Portland Cement	375.-	---
Assicurazioni Generali Nap.	838.-	---
Unione Adriatica	3700.-	---

Minden a kihordás vagy a szétküldés körüli felmerülő panaszt telefon, vagy levelezőlap útján a kiadóhivatalba kérünk bejelenteni.

**Velence Szt. Márktér
Ortes Rosa és Tsa.**

kávéháza és cukrászdája.

A legelőkelőbb társaság és az idegenek találkozó helye.

Estéknént zenehangverseny.

**Tengeri fürdő Lusinpiccolo Cigale
Strand-Hotel és Bellevue penzió
- Cigale -**

Minden kényelmet biztosító első-rangu családi otthon. Magyar ház. Prospectus.

**Endrei-féle fiu-nevelő
intézet Zentán.**

Saját polgári iskola. Gimnásiumi és elemi tanulók is felvétetnek. Nyelvek, zene, festés. Leggondosabb nevelés. Alapos tanítás. Kitünő ellátás. Ellátási díj egész évre 600 Kor., felsőbb osztálybeliének 700 Korona. Prospektus. Interurbán telefon 50.

**Lido - Venezia
SPLENDID-HOTEL**

(Villa Principessa Giovanna.)

Elsőrangú szálló 100 szobával. — Kitünő konyha. — Penzió 11—15 lira.

Hotel Pilsen Meublé

110 szobával 3 lírától személyenként. Lift, fürdők.

Motorcsónak Caprani G. tulajd.

„DE LA VILLE“

SZÁLLODA ÉS KÁVÉHÁZ
FIUME, DEÁK-KORZÓ.

50 szoba

— A magyarság találkozó helye. —

Kitünő kávéházi italok és ételek. Bel- és külföldi lapok.

Estéknént az első BÉCSI NŐI ZENEKAR hangversenye. Naponta új műsor.

TULAJDONOS:
BUDAI KÁROLY

Velence

San Marco szálloda

(Campo S. Luca).

Modern berendezés. — Fürdők. — A génuai kiállításán dícsérő okmányokkal kitüntetve. SZOBÁK 2 és fél LIRÁTÓL FELJEBB.

Tripovich D. és Tsa. hajózási vállalat Naponkénti nyári gyorsvonal

Triesztből Velencébe és vissza

a Venezia és Wurmbrandt gyorsgőzöskökkel. Az ut tartama csak 3 óra.

Indulás Triesztből naponta 8 órakor d. e. Indulás Velencéből naponta 2 órakor d. u. vasárnap 8 órakor d. u.

Gyönyörűen éneklő tar-ka-kanári eladó. Via Fr. Branchetta 1 sz. I. em.

A kinek eladó használt butora van vagy olcsón akar büfört venni (részletfizetésre is) forduljon bizalommal

HERSKOVITS S. butorkerekedőhöz

Via G. Parini 6. szám.

Telefon 12-03 szám.

Ragályok ellen

most igen alaposan kell védekezniünk, mert vörheny, kanyaró, typhus, himlő és egyéb ragályos betegségek most fokozottabb erővel lépnek fel, mint más évszakokban, miért is szükséges, hogy minden háztartásban egy megbízható fertőtlenítő szer kéznél legyen. A jelenkor legmegbízhatóbb fertőtlenítő szere a

LYSOFORM

szagtalan, nem mérgező, olcsó és eredeti üvegekben 80 fillérért minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Hatása gyors és biztos, miért is az összes orvosok betegágyak fertőtlenítésére, antiseptikus kötözéseknél (sebekre és daganatokra) kéz- és arcmosásra és ragályok elhárítására, nőknek altesti irrigációra stb. mindenkor ajánlják.

Lysiform-szappan

finom, gyenge pipereszappan, 1% lysiformot tartalmaz és antiseptikus hatása. Alkalmazható a legkényesebb bőrre, még csecsemőknel is; szépi, megpuhítja és illatosítja teszi a bőrt. Egy kísérlet és Ön a jövőben kizárólag ezen szappant fogja használni. Darabja 1 korona.

**Fodormenta-
Lysiform**

erősen antiseptikus hatása szájjvíz. Szájbüzt rögtön és nyomtalanul eltünteti és a fogakat konzerválja. Használható továbbá orvosi utasítás szerint toroklobnál, gégébántalmaknál és nátha esetén gurgulázásra. Néhány csepp elegendő egy fél pohár vízre. Eredeti üveg je 1 kor. 60 fill.

Az összes lysiformkészítmények kaphatók minden gyógyszerárban, drogériában. Kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük az "Egészség és fertőtlenítés" című érdekes könyvet.

Ahol lysiform nem volna kapható, oda közvetlenül is küldünk 6 kor. előzetes beküldése esetén 3 üveg lysiformot, 2 darab szappant és 1 üveg szájjvizet.

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyára Ujpesten.

Grand Magazin alla Convenienza

NEMES HENRIK fióküzlete
Fiume, Piazza Scarpa 4.

Férfi-, női-, gyermek fehérneműk, aljak bluzok, harisnyák, kézimunkák, kellékek, stb. stb. szolid, szabott áron.

Katonai és egyenruházati cikkek gyári raktára. Legnagyobb és legjobb bevásárlási forrás.

KÖZGAZDASÁG.

TENGERHAJÓZÁSUNK ÉS A FIUMEI KIKÖTŐ AZ 1912. ÉVBEN.

(Közl. Közg.) A tengerhajózásnak és a hajózási fuvardíjaknak 1912-ik évi igen kedvező és ritka magasság konjunktúrája a magyar tengerhajózásnak is bár kisebb, de elég jelentékeny mértékben javára vált. Az angol szénbányászok hosszú sztrájkja által több magyar hajóra is hetekig rákényszerített veszteglést, illetőleg az ezáltal előidézett meddő kiadásokat, nemkülönben a kikötőmunkásoknak több helyütt kitört sztrájkja általában a munkabérek emelkedése által okozott többlet-költségeket a magas fuvardíjak teljes mértékben kiegyenlítették. Kár, hogy a kedvező világkonjunktúrát hazai tengerhajózási vállalatok időként némely irányban nem tudták annyira teljesen kihasználni, amint az kívánatos és lehetséges volt volna. Egészben véve azonban ők is igen kielégítő eredményeket és több irányban az előző évinél nagyobb forgalmat értek el, bár az év vége felé a hajózási fuvardíjakban némi visszaesés mutatkozott.

Áttérve egyes hazai vállalatok viszonyainak vázlatos eszterelésére, az Adria m. kir. tengerhajózási részvénytársaság hajói által lebonyolított áruforgalom — az előző évhez hasonlítva — az 1912-re még ideiglenes adatok szerint a következőképpen alakult:

	1911.	1912.	Tehát 1912. emelkedés (+) esőcsökkenés (-)
Kivitel . . .	293.228	362.329	+ 69.101
Behozatal . .	84.122	88.338	+ 4.216
Közbeső kikötők forg. .	631.379	603.762	+ 27.617
Összesen . . .	1.008.729	1.054.429	+ 45.700

Bár a külföldi kikötők közti forgalom mennyisége ezuttal kisebb volt, mint 1911-ben, de a magas fuvardíjak folytán mégis igen jövedelmezőnek bizonyult. Az Adria az 1912-ik év folyamán Nagybritanniában két új nagy gőzöst rendelt meg, egyenként mint egy 3800 tonnást, amelyek esetleg 1913 második felében fognak üzembe helyezettetni.

A Magyar-horvát tengerhajózási részvénytársaság (Ungaro-Croata), miként az Adria, az új megállapodások szerint, szintén már az 1912-ik év első felében megkezdte az új vonalak bejárását keleti irányban és kielégítő eredményeket ért el.

A galaci utirányban működő két hazai tengerhajózási vállalat közül az „Atlantica”, bár a Dardanelláknak az év első felében történt elzárása, majd ennek utóbb is többször fenyegető veszedelme időként megakadályozta a forgalom fejlődését és sima lebonyolítását, a hajózási üzemnek főntebb esettelt magas konjunktúráját szintén hasznára tudta fordítani. Hajói, melyek tonnatartalma 64.000 tonna, állandóan voltak foglalkoztatva és részben a Fekete-tenger és a nyugat-európai kikötők viszonylataiban, meg a Földközi-tenger kikötői között, de egyes hajói a távolabb kelet és nyugat felé is tettek hosszabb utakat. Összes teljesítményük 1912-ben 343.696 tengeri mértföldet, az álta-

luk közvetített áruforgalom pedig 437.988 tonnát tett ki. Az elért üzleti eredmény nagyobb az előző évinél.

A Magyar Keleti tengerhajózási részvénytársaság („Levante”) a fenforgott kedvező konjunktúra mellett szintén az előző évinél nagyobb eredményt mutathat fel, habár az év utolsó harmadában a balkáni háború kitörése után a viszonyok kevésbé kedvezően alakultak. A társaság hajói mindazonáltal az év legnagyobb részében igen jól voltak foglalkoztatva és bevételeit úgy az időnkinti zavarok, valamint a szén- és munkabérdrágulás által okozott többletkiadásokat a magas fuvardíjak folytán bőven fedezték. Hajóinak teljesítménye is egészben véve növekedett. Az általuk befutott tengeri mértföldek száma az 1911. évi 312.500-ról 376.000-re emelkedett és az áruforgalom is nagyobbodott. Az 1912. év első felétől kezdve életbelépett új hajójáratok Fiuméből Ausztrália és Új-Zeeland felé, melyek időnkint keletindiai kikötőket is érintettek, jól beváltak és a hazai termények kivitelének igen jó szolgáltatásokat tettek. A társaság hajóparkja egy 7700 tonnás új hajóval 11 gőzösré szaporodott, összesen 62.000 tonnatartalommal és még két új gőzös megrendelést.

A fiumei tengeri kikötő nagyobbítására és az ottani vasuti berendezések tökéletesítésére irányuló munkák programmszerűleg tovább folytak. Az új hajógyár építése erősen halad. A Stefánia-rakpart (riva Stefania) 10 méterrel leendő kiszélesítésének műszaki tervei elkészülvén, a munka fogamatossága remélhetőleg az erre kitűzött időben be lesz fejezhető. A Fiuméből kiinduló hajójáratok jelentékeny szaporításának hatása már 1912-ben mutatkozott. Részben ennek köszönhető Fiume tengeren való áruforgalmának újabb és igen tetemes emelkedése; ugyanis a behozatal az előző 1911. évhez képest 7.7 millió q-ról 8.65 millió q-ra, a kivitel pedig 8.51 millió q-ról 11.1 millió q-ra növekedett, ami egy esztendő alatt valóban igen tetemes szaporulat. Hasonlóképpen Fiumének vasuti áruforgalma mindkét irányban jelentős emelkedést mutat.

Mindenkinek kedves
Ajándék
FIUME
kikötőből
1 zsák kávé
(en miniature) finom
pörköltkávával töltve.
Kapható - 3 minőségben -
E.G. STOCHEL csemegézetében.

VELENCE

Bonvecchiati szálló

a Szt. Márk-tér közelében. Villanyvilágítás
lift, gőzfűtés, fürdők, nagy étterem.

—= Teljes penzió napi 10 liráért. =—

Nyomatott a „POLINNIA“ Fiumei Kereskedelmi Nyomdában (Telefon száma 400).

Az előrehaladt
idény miatt!

Bátorkodunk ezennel a következő cikkeket mélyen leszállított árak mellett ajánlani:

Levantine, szegélylyel
garantált szinek
à Kor. —.48

Fehér ruhavászon bosnyák módra
à Kor. —.26

Csikos creppon legújabb divat
à Kor. —.38

Percail, elegáns minták
à Kor. --.50

Panama, minden modern színben
à Kor. --.90

Szinezett zefir, legújabb minták
à Kor. --.85

Voil de Laine, tiszta gypaju modern minták
à Kor. 1.--

Eponge (szivacsos) minden színben sima és mintázott.

Tisztelettel

WEISS M.
FIUME, CORSO 11.

Trieszt Corso 9.

Bécs IX.

Szabott árak.

Divat- és kézműárucikkek, férfiruhaszövetek, selyemárúk, szőnyegek, butorszövetek, fehérműek, gyapotárúk, női- és gyermekkonfekciók, csipkék, himzések, szalagok és az összes felszerelési cikkek eladása

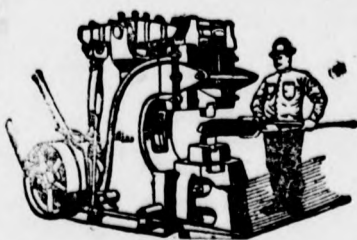
Gróf CSÁKY LÁSZLÓ

Prakfalvi Vas- és Acélgyár rt.

Budapest. IX., Csillag-utca 4. szám.

Öntöttacélmű AJAX 5/0 gyorsesztergaacél. AJAX szerszám-acél AJAX köfűrő acél stb.

Szab. AJAX rugóspöröly a legjobb közlöműes kovácpöröly
Több mint 1700 drb. üzemben.

Szerszámgyártás

Malom-, bányá-, kovács-, lakatos- és kőfaragó szerszámok, kész kőzetfűrők, lapátok

Cantridai fürdő és vendéglő

Tengeri fürdő, 250 szép kabinnal és napkurára szolgáló külön terrasszal. Nagy árnyas vendéglői kert terrasszal és tekepályával. Kitűnő konyha és kifogástalan borok. Kőbányai polgári sör. Villanyos összeköttetés Fiumétól a fürdőig. Vasár-és ünnepnapokon délután zene-hangverseny.

Fürdőjegyek fehérneművel 40 fillér.

Olcsó bérletjegyek.

MERCEDES

Az autók királya!

== Bárdi r. t. ==

Budapest VI Lehel-utca 25 sz.

Városi üzlet: V. Mária Valeria u. 1.

Dunántuli fiók: **GYÖR.**

MOST NYILT MEG!

BAJIN Z.-Fiume Piazza Andrassy.

Nődivat — kézmű — és rövidárkereskedése.

LIDO-VENEZIA CASA VENIER

a „Hungaria“ szálló mögött.
Szép tiszta butorozott szobák jutányos árakon 1 perenyire a nagyállomástól és a nagy fürdőintézetől.
Villanyos világítás.

Hattyu gőzmosóda

Fiume, Via Acquedotto 2 sz. (Kucich ház) és a Via Goldoniban (a Dubravčić házbán). Vállalatát a mai kor igényeinek megfelelően, vegytisztító üzemművel kibővítette, melyre a közönség szíves figyelmét felhívja. Gyors kiszolgálás. Telefon 9-88. Tisztelettel

Bredár Lajos.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Ekszer - arany - és chinaezüst - áruk

Steiner Ferencz

Fiume, CORSO 35.
Telefon szám 206.

dús választékban szigorú, szolid kiszolgálás mellett kaphatók

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Egy tisztességes

ujságáruló rikkancsot

napi 2-3 korona biztos keresettel délutáni foglalkozásra keres

A TENGERPART
kiadóhivatala.

CIRKVENICA.

Therapia pavillon.

Elsőrendű kávéház. Kitűnő italok fagyalt, hideg felvágott stb. Olcsó árak. Naponta Horváth (Gábor) hírnede kisbögös cigányzenekara hangversenyez.

Hutter Ferencz

a fiumei De la Ville volt főpincére.

Mindennemű írásmunkák (fogalmazás, másolás, cimirás, stb.) otthoni elvégzését lelkiismeretes gyors és esinos kivitelben vállalom. Cim e lap kiadóhivatalában.

Írógép, alkalmi vétel,

látható írású, legújabb rendszerű olcsón eladó.

Megtekinthető szerkesztőségünkben.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Több különálló

két és három szobás

lakás a szükséges mellékkeliségekkel kiadó. Ertekezni lehet a Fiumei Építő Részv. Társ. irodájában Via Clotilde 4 I. vagy az Építő Részv. Társ. telepén Via Valscurignén.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

VELENCE.

ORIENTALE NAGY KÁVÉHÁZ

Riva degli Schiavoni, a Lidora induló hajók kikötőjével szemben.

Tágas terasz — Játékszoba, amerikai bar. — Modern berendezés. — Központi fűtés. Kitűnő szellőztetés.

Naponta 4-től 6-ig és fél 9-től 12-ig szimfonikus zenekar

Mozgóképelőadás teljes világítás mellett.

Naponta új műsor.

Kőbányai Polgársör,

a Florian, Quadri és Orientale kávéházak, (Szt. Márktér és Riva degli Schiavoni) valamint a Grand Hotel Lido sörcsarnoka közönségének legkedveltebb itala.

Vaerini Testv. és Tsa.

VENEZIA

HOTEL PENSION VENIER

San Marco Ponte Goldoni. Szobák 2¹/₂ lírá-ó, teljes ellátás napi 8 lírától feljebb. Német kiszolgálás.

Igyék naponta 1—2 palack

Szent István Dupla-malátasört

A söriparban korszakot alkotó a „Kőbányai Polgári Sörfőzde“ ezen világhírű söre, amelyet ma már minden országban utánoznak. Nemcsak a legelvezetesebb üdítő ital, de csodálatos gyógyhatása is van idegesség-, étvágy hiány-, vérszegénység-, álmatlanság-, tüdő- és gyomorbetegségeknél: igen ajánlandó lábbadozó betegeknek és szoptató nőknek is.

Ajánlja: Noerden tanár Bécsben; Korányi tanár Budapesten; Glax tanár Abbáziában és számos más szaktekintély.

Kapható:

Frisstöltésű palackokban minden fűszer és csemege kereskedésben. Frissen csaprol kimérve minden előkelő étteremben.

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák“ szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia“ szálló

Via Edm. De Amicis 4.

Mindekét szállóban kitűnő konyha és árnyas kertek. Fajborok és kőbányai polgári sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.